

DRIEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT

Viertiende jaargang - Nr.1 - mei - juni - juli 2020.

Erkenningsnummer P708231 - BC 30338**NIEUWSBRIEF SYNAGOGHE HEIDE-KALMTHOUT****PB- PP**

BELGIE(N) - BELGIQUE

Verantwoordelijke uitgever:
Daniel Peterfreund,
Britselei 43 – 2000 Antwerpen.

Christenen en Joden maakten zich klaar voor het vieren van Pasen en Pesach. Bij ons keken de kleintjes uit naar het traditioneel paaseieren rapen bij hun ouders, grootouders en familie. Door het Coronavirus liep het allemaal anders! Alle vieringen gebeurden sereen en kleinschalig in familiekring. Wat primeerde was vooral de maatregelen eerbiedigen en gezond blijven.

We keken met ongeduld uit naar 3 maart en de bespreking van het dossier op de Commissie Open Erfgoed. De erfgoedarchitecte (Erfgoed & Visie) had nog verder overleg met de erfgoedconsulente (Agentschap Onroerend Erfgoed) inzake de tekst van het beheersplan. De nodige aanpassingen werden gedaan en aan de erfgoedconsulente bezorgd.

Na een laatste reactie van de erfgoedconsulente van het Agentschap zal het beheersplan (eindelijk) officieel ingediend worden. Meer nieuws in ons volgend nummer.

Wij hopen dat het Coronavirus de strijd zal opgeven en het 'normale' leven terug stilaan zijn gang zal kunnen gaan. We wensen in ieder geval dat iedereen gezond mag blijven.

Pesach (Bron Wikipedia).

Rekeningnummer **745-0172116-10** – **IBAN-nummer BE41 7450 1721 1610**. BIC code **KREDBEBB**
van **HERITA VZW**

Oude Beurs 27 – 2000 Antwerpen.

Vermelden: Gift synagoge Heide-Kalmthout.

Voor elke storting van 40 Euro op deze [bovenvermelde rekening](#) ontvangt u een fiscaal attest.

VZW "Synagoge Heide"

Kerkeneind 13 - 2920 KALMTHOUT - 03/620 22 10

E-mail: synagoge@kalmthout.be

Rekeningnummer: 850-8688981-10 - IBAN-nummer BE41 85086889 8110 - BIC-nr. :NICABEBB

MEER VROUW OP STRAAT

Sofie Lemaire (Radio 1, Canvas) lanceerde de oproep **#meervrouwopstraat**. Samen met verschillende steden, gemeenten en het grote publiek ging ze een jaar lang op zoek naar **indrukwekkende vrouwen** uit de recente en minder recente geschiedenis, die een plek in het straatbeeld verdienen.

Even kijken wat er uit de bus kwam. In Mechelen heet nu het plein aan de Dossinkazerne het Irene Spickerplein. Dit plein bevindt zich tussen de Goswin de Stassartstraat en de Edgar Tinellaan. Bij de onthulling van het plein werd de plechtigheid bijgewoond door haar zoon Uziel Awret, buurtbewoners en een cameraploeg van 'De Chinezen'. Dit productiehuis maakt een tv-programma dat oproept om meer vrouwenamen in het straatbeeld te brengen.

(Bron Wikipedia)

(Zelfportret)

Wie was **Irene Spicker**? Zij was een Joodse kunstenares die in Brussel woonde. Tijdens WO II werd zij lange tijd geïnterneerd in de Dossinkazerne.

.0 Haar schilder talent werd daar snel opgemerkt en zo ontsnapte ze aan de deportatie naar Auschwitz. Samen met andere kunstenaars maakte ze bordjes voor de gevangenen met hun transportnummer. Tijdens haar gevangenschap schilderde zij het portret van het meisje met het rode haar en het groene jasje.

Zo overleefde zij de oorlog. Haar memoires, artistiek werk en andere door haar bewaarde voorwerpen zijn dan ook van onschatbare waarde voor de reconstructie van het dagelijks leven in het kamp.

In de Dossinkazerne ontmoette zij Azriel Awret. In november 1943 werd hij door tussenkomst van de Belgische koningin-moeder vrijgelaten, maar kon af en toe contact houden met Irene. Op 4 september 1944 was zij een van de 527 Joden die uit het kamp werden bevrijd. Zij trouwde met Awret. In 1949 emigreerde zij met haar gezin naar Israël. Ze werden stichtende leden van de kunstenaarskolonie in Safed. Deze kunstenaarskolonie is ontstaan na de Israëlische Onafhankelijkheidsoorlog en de verdrijving van de Arabische bevolking uit Safed in de verlaten huizen van de stad. In de jaren vijftig openden veel van de beroemdste Israëlische kunstenaars galerijen in Safed en gingen op in de *Artists Quarter Association*.^[7]

The Awrets verhuisden in 1968 naar de Verenigde Staten. Irene overleed daar in 2014.

Terloops willen we nog melden dat enkele jaren geleden Kalmthout drie vrouwen in het straatbeeld bracht en meer bepaald in Heide:

- Victorine Van Mechelen : het eerste vrouwelijk verkozen gemeenteraadslid.
- Marguerite Beauvois-Corstiaens: politieke gevangene.
- Moeder Kee: uitbaatster van 'De Cambuus'.

EEN MYSTERIEUZE PLEK IN KALMTHOUT

Er zijn in Kalmthout nog mysterieuze plekjes! Ik denk hier dan aan de 'Mont Noir'. In het boekje '100 jaar station Heide' geschreven door Marina Van Aert en Jan Franken vond ik dit artikel. Ik laat u graag meegenieten:

'In 1843 besloot de gemeente Kalmthout een gedeelte van de heidegronden te verkopen. De gronden met 'veele duynen, zandbergen en eenige vennen' en een oppervlakte van 464 ha 40 ca waren gelegen tussen de Putse Moer en Kalmthoutse Hoek. J.B. Vosselmans, een landbouwer uit Kalmthout, kocht de gronden met kadastrale aanduiding 'eind Zwarte Heuvel'.

In 1958 verkocht Vosselmans de helft van het domein aan Frans Van Heybeeck, landbouwer uit Kapellen, die het in 1883 verder verkocht aan de heer Mignot, nijveraer uit Brussel. Deze kocht in 1884 na de wereldtentoonstelling in Brussel het Roemeens paviljoen en liet de houten chalet overbrengen naar de Kalmthoutse Heide.

Mignot noemde het domein 'Mont Noir', waarschijnlijk naar de kadastrale aanduiding. Hij liet een prachtig park aanleggen met vijvers en lanen, versierd met beelden en zuilen.

In 1885 was Louis Meurisse, chocoladefabrikant uit Antwerpen, de nieuwe eigenaar. Daarna werd het domein op dertien jaar tijd nog driemaal doorverkocht. In 1908 werd **Bernhard Bernsohn-Stern**, diamantkoopman te Antwerpen, eigenaar van de Mont Noir.

De reden van de herhaaldelijke eigendomswisseling was waarschijnlijk te zoeken in het feit dat het prachtig aangelegde domein midden in de duinen wel mooi maar niet praktisch was. Er waren geen verharde wegen en de zomerwandeling van een uur naar het dorp was zeker wel aangenaam maar in de wintermaanden heel wat minder. Reeds in 1888 had de heer Mignot een aanvraag voor de aanleg van een verharde weg in as bij het gemeentebestuur ingediend, dit zonder succes.

De nieuwe eigenaar Bernsohn nodigde graag veel vrienden uit op de Mont Noir maar ook hij werd al vlug geconfronteerd met de moeilijke bereikbaarheid. Nog hetzelfde jaar van zijn aankoop diende hij bij het gemeentebestuur een aanvraag in om een asweg te mogen aanleggen richting Putsesteenweg en een fietspad in as naar de Korte Heuvelstraat.

In 1910 had Bernhard Bernsohn plannen om zijn domein met het station in Heide te verbinden door middel van een smalspoor dwars door de duinen. Hij diende een aanvraag voor zijn project in bij het gemeentebestuur. Dit spoorlijntje zou lopen op de bedding van de oude zaveltrein ontstaan in 1888, die liep van het station in Heide tot de Cambuus. Hier zou het spoor naar links buigen om zo de Mont Noir te bereiken. Bernsohn zou alle kosten voor de aanleg, materiaal, werkuren... voor zijn rekening nemen. De gemeente diende enkel het kosteloos vervoer van as en keitjes via het spoor aan te vragen. Tevens wees Persson op de toeristische en economische belangen. De vele toeristen die de Kalmthoutse heide bezochten zouden gebruik kunnen maken van de rechtstreekse verbinding tussen het station van Heide en het centrum van de duinen, wat zeker een winstgevende onderneming zou zijn.

Op de vraag van de gemeente naar een meer gedetailleerd plan en beschrijving diende Bernsohn een jaar later opnieuw een aanvraag in. Uiteindelijk stemde de gemeente onder strikte voorwaarden toe. In de loop van 1912 werden de werkzaamheden gestart en in 1914 was de lijn voltooid. Er bolde slechts een lorrie, voortbewogen door een pompsysteem. Zijn wilde plannen komen aan bod in de Suske en Wiske-strip 'De formidabele Fantast'.

De verdere uitbouw van het domein werd verhinderd door het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog. Het landhuis werd bezet door Duitse militairen en smokkelaars en werd grotendeels verwoest. In de jaren 1920 verdween het tramlijntje, wat later ook de chalet.'

De laatste eigenaar was Hector Carlier, stichter van Petrofina. Hij liet in 1941 een riante villa bouwen op het landgoed, dat na WOII geplunderd werd.

Na het overlijden van Marie-Antoinette Carlier, is dit deel van de Kalmthoutse Heide nu ook toegankelijk voor het publiek. Wie naar die plek wandelt, vindt zo goed als niets terug. Enkele afgebrokkelde zuilen van een ingangspoort en rododendronstruiken zijn nog ichtbaar. Een rustige plek waar men kan mijmeren over lang vervlogen tijden!.

REISSOUVENIRS

Vermits we allen 'in ons kot' moeten blijven, is reisherinneringen ophalen het soelaas. Tijdens een verblijf in Lyon al enkele jaren geleden ontdekte ik volgende plaat :

Op 9 februari 1943 door de Gestapo onder leiding van Klaus Barbie. 86 Joden worden opgepakt en opgesloten in het interneringskamp van Drancy. Daarna worden ze verder naar de uitroeiingskampen gevoerd. Slechts 4 personen zullen de oorlog overleven. Een zwarte bladzijde uit de geschiedenis van de mooie stad Lyon.

Foto van Lola Rappaport, één van de slachtoffers van de razzia, genomen in 1932. Zij werd naar Sobidor vervoerd.

